

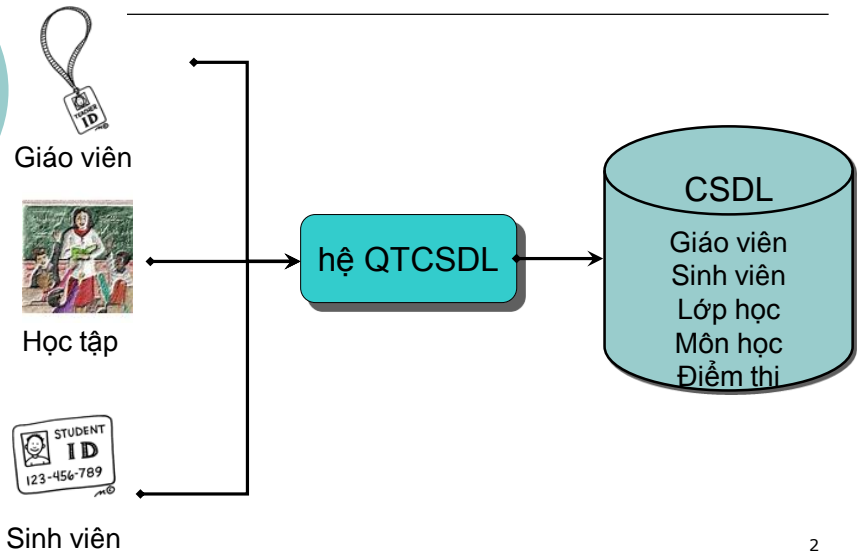
An toàn và toàn vẹn dữ liệu

Vũ Tuyết Trinh
trinhvt@soict.hust.edu.vn

Bộ môn Hệ thống thông tin, Viện CNTT&TT
Đại học Bách Khoa Hà Nội

Ví dụ

GIAO_VIEN (maGV, hoten, ngaysinh, gioitinh, diachi, hocham, hocvi, bacluong)

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVCN,TSSV)

SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi, malop)

MON_HOC(mamon, tenmon, soHT)

DIEM_THI(maSV, mamon, lanthi, diem)

Đặt vấn đề

- Mục đích của CSDL
 - Lưu trữ lâu dài
 - Khai thác hiệu quả
- Yêu cầu đ/v thiết kế CSDL
 - Đảm bảo tính đúng đắn của DL
 - Tránh sai sót khi cập nhật DL ⇒ định nghĩa và kiểm tra các ràng buộc DL
 - Tránh sai sót trong quá trình thao tác với DL ⇒ kiểm tra tính toàn vẹn của các thao tác với DL
 - Đảm bảo tính an toàn của DL
 - Tránh truy nhập DL không hợp lệ từ phía người dùng ⇒ phân quyền và kiểm tra quyền hạn người sử dụng

Nội dung

- An toàn dữ liệu
- Ràng buộc dữ liệu
- Toàn vẹn dữ liệu

5

An toàn dữ liệu

- Bảo vệ CSDL chống lại sự truy nhập bất hợp pháp
- Cần các cơ chế cho phép
 - Nhận biết người dùng
 - Xác định các thao tác hợp lệ với từng (nhóm) người dùng

6

Phân quyền người dùng

- Đ/v người khai thác CSDL
 - Quyền đọc dữ liệu
 - Quyền sửa đổi dữ liệu
 - Quyền bổ sung dữ liệu
 - Quyền xoá dữ liệu
 - ...
- Đ/v người quản trị CSDL
 - Quyền tạo chỉ dẫn
 - Quyền quản lý tài nguyên: thêm/xoá các quan hệ
 - Quyền thay đổi cấu trúc DL: thêm/sửa/xoá các thuộc tính của các quan hệ
 - ...
- ...

7

Xác minh người dùng

- Sử dụng tài khoản của người dùng
 - Tên truy nhập
 - Mật khẩu
- Sử dụng hàm kiểm tra $F(x)$
 - Cho 1 giá trị ngẫu nhiên x
 - Người dùng phải biết hàm F để tính giá trị của nó
- Sử dụng thẻ điện tử, thẻ thông minh
- Sử dụng nhận dạng tiếng nói, vân tay, ...

8

Lệnh tạo (nhóm) người dùng

- Cú pháp
 - Tạo người dùng

```
CREATE USER username
IDENTIFIED {BY password | EXTERNALLY |
GLOBALLY AS 'external_name'};
```
 - Xoá người dùng

```
DROP USER name [CASCADE];
```
- Ví dụ

```
CREATE USER tin123K47
IDENTIFIED BY nmcsdl
```

9

Kiểm tra quyền của người dùng

- Xác định quyền hạn của (nhóm) người dùng
- Xác định các khung nhìn để hạn chế truy nhập đến DL
- Xác định và kiểm soát sự lưu chuyển dữ liệu

10

Lệnh phân quyền cho người dùng

- **Cú pháp**
Grant <privilege> On <Object> To <user>
[With Grant Option]

REVOKE <privilege> ON <Object> FROM <user>
[RESTRICT | CASCADE]

Privilege = {Insert | Update | Delete | Select |
 Create Alter | Drop | Read | Write}
Object = {Table | View}
- **Ví dụ:**
GRANT SELECT ON DIEM_THI TO tin123K47

GRANT SELECT, UPDATE ON DIEM_THI TO vutrinh
WITH GRANT OPTION

11

Ràng buộc dữ liệu

- **Mục đích:** định nghĩa tính đúng đắn của DL trong toàn bộ CSDL
- **Phân loại**
 - **Ràng buộc về miền giá trị**
 - Trên 1 thuộc tính
 - Trên nhiều thuộc tính (cùng 1 bản ghi)
 - Trên nhiều bản ghi
 - **Ràng buộc về khoá**
 - Trên 1 quan hệ: khoá chính
 - Trên nhiều quan hệ: khoá ngoài

12

- Cú pháp

- Ví dụ:

- ```
CONSTRAINT gtdiem CHECK ((diem>=0) and
 (diem<=10))
```

- ```
CONSTRAINT gttuoi CHECK (tuoi = year(date()) -
                        year(ngaysinh))
```


- Cú pháp

PRIMARY KEY <cac-thuoc-tinh-khoa>

- Ví dụ

- CONSTRAINT SV-khoa

- Trong bảng DIEM

- CONSTRAINT diemthi-khoa

PRIMARY KEY maSV, mamon

7

Lệnh đ/n ràng buộc khoá ngoài

- Cú pháp
 - CONSTRAINT <ten-rang-buoc>
 - FOREIGN KEY <cac-thuoc-tinh-khoa>
 - REFERENCES <ten-bang>[<khoa-tham-chieu>]
- Ví dụ: Trong bảng DIEM
 - CONSTRAINT diem-SV FOREIGN KEY maSV
 - REFERENCES SINH_VIEN[maSV]
- CONSTRAINT diem-mon FOREIGN KEY maSV
- REFERENCES SINH_VIEN[maSV]

15

Toàn vẹn dữ liệu

- Mục đích: đảm bảo tính đúng đắn của DL trong quá trình thao tác (thêm, sửa, xoá DL)
- Yêu cầu
 - Kiểm tra các ràng buộc toàn vẹn DL khi thực hiện các thao tác thêm, sửa, xoá
 - sử dụng các triggers
 - Kiểm tra tính đúng đắn của các thao tác trên CSDL
 - Quản trị giao dịch
 - Điều khiển tương tranh

16

Trigger

- Đ/n
 - Là các xử lý được gắn với các bảng DL
 - Được tự động kích hoạt khi thực hiện các thao tác thêm, sửa, xoá bản ghi
- Cú pháp

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER <trigger_name>
{BEFORE | AFTER | INSTEAD OF }
{UPDATE | INSERT | DELETE}
[OF <attribute_name>] ON <table name>
[FOR EACH ROW ]
BEGIN
    << trigger body goes here >>
END <trigger_name>;
```

17

Ví dụ

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVCN,TSSV)
SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi, malop)

```
CREATE TRIGGER tang_TSSV
AFTER INSERT ON SINH_VIEN
FOR EACH ROW
BEGIN
    update LOP
    set TSSV= TSSV+1
    where malop = :new.malop
END;
```

18

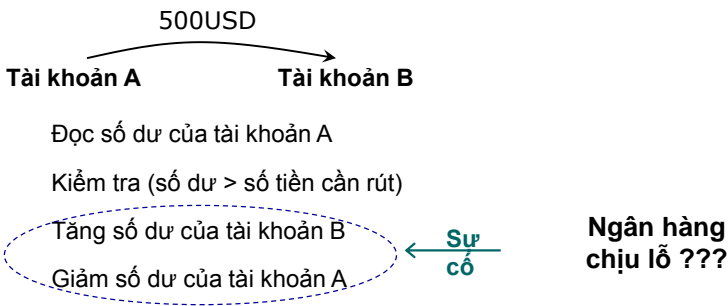
Ví dụ

LOP (malop, tenlop, khoa, maloptruong, maGVCN,TSSV)
SINH_VIEN(maSV, hoten, ngaysinh, tuoi, gioitinh, diachi, malop)

```
CREATE TRIGGER giam_TSSV
AFTER DELETE ON SINH_VIEN
FOR EACH ROW
BEGIN
    update LOP
    set TSSV= TSSV-1
    where malop = :old.malop
END;
```


Giao dịch – ví dụ

Giao dịch

- Đ/n: một tập các thao tác được xử lý như **một đơn vị không chia cắt được**
 - Cho phép đảm bảo tính nhất quán và tính đúng đắn của dữ liệu
- Tính chất ACID
 - Nguyên tử (**A**tomicity)
 - Tính nhất quán (**C**onsistency)
 - Tính cô lập (**I**solation)
 - Tính bền vững (**D**urability)

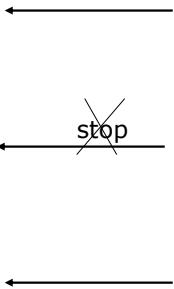
21

Tính nguyên tử

- Đ/n: Hoặc là toàn bộ hành động của giao dịch được thực hiện hoặc không có hành động nào được thực hiện
- Ví dụ:

```
T: Read(A,t1);  
  If t1 > 500 {  
    Read(B,t2);  
    t2:=t2+500;  
    Write(B,t2);  
    t1:=t1-500;  
    Write(A,t1);  
  }
```


22

Tính nhất quán

- Đ/n: Tính nhất quán của dữ liệu trước khi bắt đầu và sau khi kết thúc giao dịch
- Ví dụ

```
T: Read(A,t1);  
  If t1 > 500 {  
    Read(B,t2);  
    t2:=t2+500;  
    Write(B,t2);  
    t1:=t1-500;  
    Write(A,t1);  
  }
```

← $A+B = C$

← $A+B = C$

23

Tính cô lập

- Đ/n: 1 giao dịch được tiến hành độc lập với các giao dịch khác tiến hành đồng thời
- Ví dụ: $A= 5000, B= 3000$

```
T: Read(A,t1);  
  If t1 > 500 {  
    Read(B,t2);  
    t2:=t2+500;  
    Write(B,t2);  
    t1:=t1-500;  
    Write(A,t1);  
  }
```

← $T': A+B$
 $(= 5000+3500)$

← $(A+B = 4500+3500)$

24

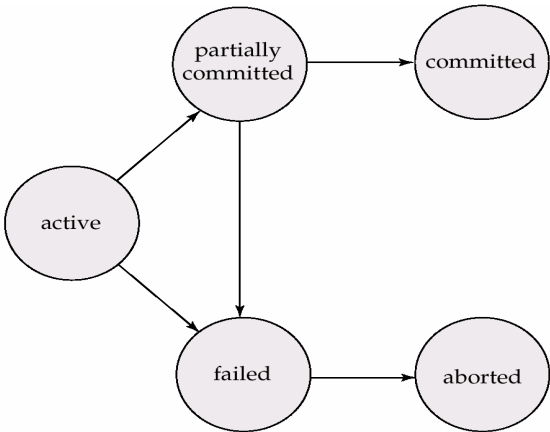
Tính bền vững

- Đ/n
 - Mọi thay đổi mà giao dịch thực hiện trên CSDL phải được ghi nhận bền vững
- Ví dụ: A= 5000, B= 3000

```
T: Read(A,t1);
  If t1 > 500 {
    Read(B,t2);
    t2:=t2+500;
    Write(B,t2);
    t1:=t1-500;
    Write(A,t1);
  }
```

← sự cố
A= 4500, B=3500 25

Trạng thái của giao dịch

Giao diện cho giao dịch

- Giao diện chính
 - Begin Trans
 - Commit ()
 - Abort()
- Điểm ghi nhớ (save point)
 - Savepoint Save()
 - Rollback (savepoint) // savepoint = 0 ==> Abort

27

Kết luận

- Để đảm bảo tính an toàn và toàn vẹn dữ liệu
- Đ/v người thiết kế CSDL
 - Phải định nghĩa các ràng buộc toàn vẹn về dữ liệu
 - Đ/v người quản trị hệ thống
 - Phải định nghĩa các khung nhìn
 - Phải phân quyền cho (nhóm) người dùng
 - Đ/v hệ CSDL
 - Phải xác minh được người dùng
 - Phải kiểm tra các ràng buộc DL một cách tự động
 - Phải đảm bảo các tính chất ACID cho giao dịch người dùng

28

